

December - Karácsony hava

December hónapot Bak havának is hívták régen. Az év utolsó hónapja bővelkedik, hiedelmekben, népszokásokban. Ez a hónap a várakozás hónapja. November végén kezdődik az advent, a karácsonyt, Jézus születésének napját megelőző időszak, mely négy héten át tart, és mindig vasárnapkal kezdődik.

Adventi kántálás:

Ó fényességes szép hajnal,

Kit így köszöntött az angyal:

- Üdvözlégy, teljes malaszttal!

Különösen a gyermekeknek sok meglepetést, ajándékot tartogat ez a hónap.

december 4. Borbála napja – Ezen a napon is szokás gyümölcsfa gallyat vázába tenni, hogy a friss hajtások karácsonykor, és az új esztendőre szerencsét hozzanak. A lányok férj jósló napnak is használták.

december 6. Miklós napja – A jó gyerekekhez este ellátogat a Mikulás, és a kipucolt, tiszta cipőbe ajándékot tesz. A csomagba dió, hagyma, alma is mindig került, hogy megőrizze a gyermekek egészségét. A szófogadatlanok virgácsot is kaptak, hogy igyekezzenek megjavulni.

Mikulás ez a te napod,

Tudom elindult már a szán,

A ház elé kiszaladok,

Csak láthatnálak igazán!

Mikulás nagyon örülök,

Hogy végre eljött ez a nap,

Nem zavar a hideg, a köd,

Gyere el minél hamarabb!

december 13. Luca napja – A magyar néphitben élt egy Luca nevű boszorkány. Aki ezen a napon emberek és állatok kárát okozhatja. Az ilyen boszorkák felismeréséhez kezdtek hozzá ezen a napon a lucaszék elkészítéséhez. A kis székek karácsonyig kellett elkészülnie, 13 különböző fafajta felhasználásával. Aki erre a székre karácsony napján éjfélkor a templomban rááll, megláthatja, ki a boszorkány.

E naptól kezdődik a Luca-kalendárium. Karácsonyig minden nap megfigyelték az időjárást, és abból következtettek a jövő év időjárására. Az elkövetkező napok a 12 hónapot jelképezték.

Ilyenkor ültették a „luca-búzá” Karácsonyra szépen kihajt, díszíti az ünnepi asztalt. Régen a termés bőségét jósolták belőle.

Az asszonyok számára ez a nap dolog tiltó nap volt. Mosni az apró jószág elhullása miatt, varrni pedig a tyúkok tojó kedvének megtartása miatt nem lehetett.

Az én tyúkom mindig kotojjon,tojjon,

A szomszédoké meg csak mindig kárájjon!

Szőni-fonni sem volt szabad. Mert az elszakadt fonál, az élet fonalának szakadását jelképezi.

A lányok Luca-cédulát készítettek. A tizenhárom cédula közül tizenkettőre egy-egy fiú nevet írtak, az utolsó üresen maradt. Mindennap kihúztak egyet a párnájuk alól, amelyik név karácsony estére maradt, olyan nevű lesz a férje. Az üres lap azt jelentette, hogy jövőre még nem megy férjhez.

Férfiak, fiúk jártak házról házra jókívánásokat mondani, „kotyuzni”. A jókívánások fejében étellel, itallal kínálták őket.

Luca, Luca, kitty-kotty,

kitty-kotty,

gelegonya kettő.

Ennek a gazdának

annyi csirkéje legyen, mint az égen a csillag,

földön a fűszál.

Kitty-kotty, kitty-kotty,

gelegonya kettő.

A betlehemezés Luca napjától, de egyes vidékeken még korábban kezdődött. Gyerekekből verbuválódott /szerepeknek megfelelő öltözékben/ kis csoport járt házról házra hogy, köszöntésükkel elősegítsék a családok ünnepi hangulatát. Ahová beengedték őket ott eljátszották a betlehemes játékot, majd a kapott keresettel, étellel, itallal, apró pénzzel odébb álltak.

december 21. a csillagászati tél kezdete.

december 24. Jézus születése. Karácsony előestéje. A fa díszítésének napja. Ez a nap a családok ünnepe. Az esthajnal csillag megjelenésékor ülnek hozzá az ünnepi vacsorához. A szépen megterített asztalra minden hagyományos ételt odakészítenek, hogy senkinek ne kelljen felállni az asztal mellől, vagyis a következő évben is tartson össze a család. Nem hiányozhat a hal, esetleg a pulyka, a mákos, diós édességek, az alma.

A hal pikkelyei, a mákszemek a jövő évi bőséget, az alma és a dió az egészséget jelképezik.

A vacsora végén egy szép egészséges almát annyi részre vágják, ahányan körül ülik az asztalt, hogy jövőre is egészséges és összetartó legyen a család.

*Eljött a szép karácsony,
Aranyozott kis szánon,
Hozott diót, mogyorót,
Jó gyerekeknek valót.*

Kiskarácsony, nagy karácsony

Kisült már az én kalácsom?

Hogyha kisült adják ide!

Ne fáradjanak többet érte!

Karácsonykor időjósást is végeztek. Ha karácsony éjszakáján, esik le a földre hó, azt jelenti: jövőre bőven terem minden jó.

december 26. István napja – hagyományos, közkedvelt férfi név.

*István napja ma vagyok,
Ugrik a bak a fagyon.*

december 27. János napja – hagyományos, közkedvelt férfi név.

*A Jánosnak azt kívánom,
Hogy a pénzben térdig járjon.
Búja-baja ne legyen
Ezen a szép ünnepen!*

december 28. Aprószentek napja – A bibliai történetre emlékezve /Heródes király Betlehemben megölette a fiúgyermeket, hogy elpusztítsa a megszületett megváltót./ élt a korbácsolás szokása. A frissen vágott vesszővel való ütögetés egészségvarázsló szerepet töltötte be. A szokás az ókorig vezethető vissza. A rügyező vesszővel való megverés termékenységet okoz.

*Keléses ne legyen,
Egészséges legyen,
Az új esztendőben
Friss legyen!*

december 31. Szilveszter, az év utolsó napja. Vidám mulatozással búcsúztatjuk az óévet, és örömmel várjuk az újat. E napon malacot kell enni, hogy befele dúrja a szerencsét. Szárnyas húst, nyulat nem szabad. Az ünnepi szokáshoz tartozik a rétes sütés., hogy nyújtsák az ó évet, és igyekeznek talpon megvárni az éjfél, hogy az új esztendőben frissek legyenek.

Adjon Isten füvet, fát,

Tele pincét kamarát,

Sok örömet e házba,

Boldogságot hazánkba

Ebben az új évben!

